

TÜRKİYE KÖMÜR İŞLETMELERİ KURUMU (TKİ) KAPATILMAK İSTENİYOR

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu
Ankara, 12 Temmuz 2005

Sanayinin temel girdisi olması bakımından elektrik enerjisinin, ulusların kalkınmalarında ve refaha ulaşmalarında büyük önem taşıdığı, herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir. Ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanması bakımından kritik önem taşıyan ve genel olarak bir gelişmişlik göstergesi olarak öne çıkan elektrik enerjisinin, dünyanın ve insanlığın geleceğindeki belirleyici konumu, her geçen gün daha da artmaktadır.

Dünya üzerindeki tüm ülkeler enerji maliyetlerini düşürmek amacıyla elektrik üretiminde önceliği yerli kaynaklarına vermektedirler. Ülkemizde ise, elektrik enerjisi

Üretmek için kullanabilecek kaynaklar sınırlı olmamasına karşın, elektrik enerjisi üretiminde öncelik, -anlaşılabilir bir şekilde (!)- yerli kaynaklara değil yabancı kaynaklara verilmektedir.

Ülkemizde doğal gaz yok denecek kadar az bulunmaktadır. Ancak, düşük kalorili olmakla beraber zengin linyit kömürü yataklarımız mevcuttur. Yine, yıllardır ihmal edilen aramalar ile yeni kömür yataklarının bulunup geliştirilmesi olasılığı yüksektir. Söz konusu yataklar atıl bekletilirken, elektrik üretiminde doğal gazın ağırlık verilmesini anlamak mümkün değildir. Bu durum, ülkemiz sanayi sektörlerinin gelişmesi bakımından son derece sakıncalıdır.

Konuyla ilgili olarak Odamız, 4 Nisan 2003 tarihli basın açıklamasında aşağıdaki tespitleri yapmıştır:

"2000 yılında termik santraller için 33.169.000 ton kömür üreten Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu'nun söz konusu üretimi, iki yıl içerisinde %24 oranında düşürülmüş, 2002 yılında 25.323.000 ton düzeyinde üretim yapılabilmektedir. Bu rakam TKİ kurulu üretim kapasitesinin yaklaşık % 63'üdür. Termik santrallere yerli kömür sağlayan TKİ'nin üretim düşüşü bununla da kalmamış, bu defa 2003 yılı için 2000 yılına göre % 50'lere varan üretim düşüşleri gündeme gelmiştir.

2003 yılında 18 milyon ton olarak planlandığı anlaşılan üretim düzeyi ile, söz konusu kurumun yakın zamanda önemli darboğazlarla karşılaşacağı son derece açıktır. Bu durum hatalı planlamalar ve bilinçsiz yönetimler tarafından Türkiye'de bir KİT'in daha nasıl içinden çıkılmaz darboğazlara sürüklendiğinin çarpıcı bir göstergesidir. Topu topu 3 yılda kurulu üretim kapasitesinin yarısı ile çalışmaya mahkum edilen söz konusu kurumun, çok yakın bir gelecekte, muhtemelen çok önemli (!) uzmanlar tarafından zararın asıl nedeni olan planlama hataları ve hesapsız doğal gaz anlaşmaları göz ardı edilerek- verimsiz olduğu gerekçesiyle özelleştirilmesi ya da kapatılması gündeme

getirilecektir. Ancak, dünyanın hiçbir yerinde hiçbir kurumun, kapasitesinin yarısında çalışarak karlı ya da verimli olması mümkün değildir. Bu gerçek bilinmekte, ancak, ülkemizin en değerli kurumları siyasi iktidarların hatalı politikaları ve yanlış bürokratların yanlış yönlendirme ve uygulamaları ile tektekelden çıkarılmaktadır." denilmiştir.

Bugün gelinen noktada durum daha da kötüleşmiştir. 1957 yılında, ülkemizin linyit kömürü rezervlerini değerlendirmek amacıyla kurulan ve bugüne kadar ülkemizin elektrik enerjisi sektöründe önemli görevler yapmış olan TKİ, ihtiyacı olan yatırımların son yıllarda yaptırılmaması nedeniyle küçülmeye başlamış, çalışan işçi sayısı 22.000' den 10.000' nin altına düşürülmüştür. Siyasi iktidarların keyfi tasarrufları sonucu söz konusu kurumun zaafı gün geçtikçe daha da artmaktadır.

Bu çerçevede, kuruluşla ilgili son dönemde ortaya çıkan yeni gelişmelere ilişkin olarak, aşağıdaki soruların yetkililerce cevaplanarak kamuoyunun bilgilendirilmesi gerekmektedir.

1- Kurum, Elektrik Üretim AŞ'ye sattığı kömürün bedeli olan 200 trilyon TL ile fakir fukara kömürü adıyla dağıtım yapılan kömürün karşılığı olan 100 trilyon TL'yi neden tahsil edememektedir?

2- Söz konusu alacaklarını tahsil edemediği için finansal sıkıntı içerisine giren kuruluş, bu sıkıntıyı

aşabilmek için bankalardan yüksek faizle 47 trilyon TL borç para almış mıdır?

3- Devletten 300 trilyon alacağını tahsil edemeyen ve borçlandırılan herhangi bir iktisadi kuruluşun bırakınız karlı ya da verimli olmasını, ayakta kalabilmesi mümkün müdür?

4- Kuruluşun içerisine düşürüldüğü durumun nedeni, sahip olduğu kömür sahalarının özelleştirilmesine gerekçe hazırlamak mıdır?

Madencilik sektöründe kamu işletmeciliğinin; kaynakların etkin kullanımı, verimlilik ve hizmet kalitesi yönünden olumsuzluklara neden olduğu, madencilik faaliyetlerinin serbest rekabet koşullarında faaliyet gösteren özel sermayeli şirketler tarafından yerine getirilmesi durumunda ekonomik ve toplumsal yararın elde edilebileceği düşüncesi, ülkemiz madencilik sektöründe 25 yıldır devam etmekte olan uygulama sonuçlarıyla uyumsuzdur.

Madencilik sektöründe özelleştirmelerin, sektörün gelişmesini sağlayacağı varsayımı irdelenmeye ve araştırılmaya muhtaçtır. Son yirmibeş yılda edinilen deneyim, özelleştirme söylem ve uygulamalarının sektörün daha da gerilemesine neden olduğu şeklindedir. Olumlu sonucu verecek modeller, ancak ve ancak sorunların ortaya doğru konulabilmesi ile mümkündür. Madencilik sektörünün bugün içinde bulunduğu kriz, gereksiz ve hatalı bir şekilde yaratılan özelleştirme beklentileri ve özelleştirme uygulamalarıdır.

Bu çerçevede, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu'nun kapatılma ya da özelleştirilme çabası, zaten yeterince değerlendirilmeyen ülkemiz kömür kaynaklarının devre dışı bırakılmasına ve enerji sektörümüzün tamamen dışa bağımlı hale gelmesine neden olacaktır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.